

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 145/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen henkilöjunaliikenteen palvelutason turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Olli-Poika Parviainen /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 145/2015 vp:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä henkilöjunaliikenteen riittävän palvelutason varmistamiseksi lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä,

aikooko hallitus tuoda eduskunnan käsiteltäväksi liikennepoliittisen selonteon, jossa asetetaan liikennepoliittikan tavoitteet mukaan lukien joukkoliikennettä ja raideliikennettä koskevat palvelutasotavoitteet,

miten hallitus pyrkii varmistamaan henkilöjunaliikenteen toimivan kilpailun edellytykset ja toteuttaako se liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2012 julkaiseman kilpailuselvityksen suosituksia ja

miten hallitus arvioi VR Groupin kanssa tehdyn henkilöjunakaukoliikenteen yksinoikeussopimuksen toteuttavan sille asetettuja tavoitteita nykytilanteessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Julkisen liikenteen suunnittelussa pyritään sovittamaan erilaiset tarpeet yhteen siten, että kokonaisuus palvelisi mahdollisimman hyvin mahdollisimman monia. Tarjottava julkisen liikenteen palvelutaso on aina suhteutettava asiakastarpeisiin, yhteiskunnallisiin tavoitteisiin sekä käytettävissä oleviin resursseihin.

Alueilla, joilla kysyntää on riittävästi, liikennepalvelut järjestyvät yleensä markkinaehtoisesti. Haja-asutusalueilla näin ei kuitenkaan nykyisin usein ole.

LVM tulee syksyn mittaan tarkastelemaan kokonaisuutena henkilöliikenteen- ja logistiikan palveluiden kehittämistä. Liikenteen palveluistuminen on tärkeä kysymys ja digitalisaation hyödyntämisessä on paljon potentiaalia. Keskeisenä näkökulmana tarkastelussa on asiakaslähtöisyys.

Tavoitteena on asiakkaan näkökulmasta paremmat kuljetuspalvelut. Hallitusohjelman tavoitteena on rakentaa digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö. Siinä tavoitteena on edistää innovaatio- ja palvelualustojen syntyä sektoreilla, joilla julkishallinnolla on rooli markkinoiden toimi-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 145/2015 vp

vuoden kannalta. Yksi tällainen sektori on liikenne. Tarkoituksena edistää uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintakonseptien käyttöönottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on toteuttanut yhteistyössä hallinnonalan virastojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa toimenpiteitä, joilla on poistettu rautatiemarkkinoille tulon esteitä. Rautatiealan koulutus on järjestetty tasapuolisella tavalla, kun rautatiealan koulutus siirrettiin vuoden 2014 alusta alkaen Kouvolan Rautatie- ja Aikuiskoulutus Oy:n (KRAO) vastuulle. Näin turvataan ammattitaitoisen työvoiman saatavuus kaikille rautatiemarkkinoilla toimiville yrityksille. Liikenteen ohjaus on järjestetty kilpailuneutraalilla tavalla, kun liikenteen ohjaus siirrettiin Finrail Oy:lle vuoden 2015 alusta alkaen. Hallitus antoi 25 päivänä kesäkuuta 2015 eduskunnalle esityksen laeiksi rautatielain ja ratalain muuttamisesta (HE 13/2015 vp), jonka avulla pyritään unionilainsäädännön vaatimusten mukaisesti turvaamaan rautatieyrityksille tasapuolinen pääsy huolto- ja tukipalveluihin ja niiden kohtuullinen hinnoittelu siitä riippumatta, kenen hallinnassa nämä palvelut ovat. Suomessa suuri osa näistä palveluista on VR-Yhtymä Oy:n hallinnassa. Myös muita markkinoille tulon esteitä pyritään järjestelmällisesti purkamaan ottaen huomioon myös ne suositukset, jotka on esitetty liikenne- ja viestintäministeriön julkaisussa 21/2012.

Euroopan unionin toimielinten käsiteltävänä ovat parhaillaan ns. EU:n neljännen rautatiepaketin mukaiset säädösehdotukset, jotka tähtäävät rautateiden kotimaan henkilöliikennekuljetusten avaamiseen kilpailulle. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että unionilainsäädännöllä kotimaan henkilökuljetusten avaaminen kilpailulle näyttäisi lykkääntyvän 2020-luvun puoliväliin. Useat jäsenvaltiot ovat jo avanneet kotimaan henkilöliikennekuljetukset kilpailulle. Suomessa rautateiden henkilöliikennemarkkinoille tuloa rajoittavat yksinoikeussopimukset, joita on tehty toimivaltaisten viranomaisten ja VR-Yhtymä Oy:n välillä. Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymän ja VR:n välinen ostoliikennesopimus antaa VR:lle yksinoikeuden Helsingin seudun lähiliikenteessä vuoden 2017 loppuun asti, mutta HSL ja VR neuvottelevat uudesta sopimuksesta, joka jatkaisi yksinoikeutta kesäkuuhun 2021 saakka. Liikenne- ja viestintäministeriö ja VR ovat sopineet muun henkilöliikenteen yksinoikeudesta vuoden 2024 loppuun saakka. Tavarankuljetukset rautateilla on avattu kilpailulle vuoden 2007 alusta alkaen ja liikenne- ja viestintäministeriö on myöntänyt toimiluvan VR:n lisäksi Ratarahiti Oy:lle toukokuussa 2012 ja Fennia Rail Oy:lle maaliskuussa 2015.

Helsingissä 30.9.2015

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

LVM/1564/01/2015